

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Türkiye’de Yolsuzluk Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi

Examining the Perceptions of Political Science and Public Administration Department Students on the Concept of Corruption in Turkey through Metaphors

Muhammed Enes Kan ^{a*}

^a Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, Bayburt/Türkiye, meneskan@bayburt.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9786-9858

MAKALE BİLGİSİ

ÖZ

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler

Yolsuzluk
Kamu Yönetimi ve Etik
Yolsuzluk Metaforları

Geliş Tarihi : 21 Kasım 2024

Kabul Tarihi: 22 Mart 2025

Devlete ve topluma önemli zararlı etkileriyle bilinen yolsuzluk olgusu dünyadaki birçok ülkenin olduğu gibi Türkiye'nin de önemli problemlerinden biridir. Bu durum çalışmanın temel motivasyon kaynağı olmuş ve çalışmada Türkiye’de üniversite öğrencilerinin “Türkiye’de yolsuzluk” kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla tespit edilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilen çalışmanın araştırma grubu Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerinden oluşturulmuştur. Elde edilen veriler NVIVO 14 paket programının da yardımıyla içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonunda elde edilen bulgulara göre öğrenciler Türkiye’de yolsuzluğun oldukça yaygın olduğu inancına sahiptir. Hatta bazı öğrenciler yolsuzluğu Türkiye’de bir ihtiyaç olarak nitelendirmektedir. Birçok öğrenci yolsuzlukların devlete ve topluma verdiği zararlarının farkındadır. Yolsuzlukların kamu kaynaklarından alınarak ekonomiye zarar verdiği ve toplumsal dayanışmayı aşındırdığı öğrencilerin vurguladığı önemli konulardan biridir. Çalışma sonuçları Türkiye’de yolsuzlukların yaygınlaşarak normal eylemler olarak görülmeye başladığını göstermektedir. Bu durumu bertaraf etmek ve bu algıyı ortadan kaldırmak için yolsuzlukla etkin bir mücadele şarttır.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article Type

Research Article

Keywords

Corruption
Public Administration and Ethics
Corruption Metaphors

Received: Nov, 21, 2024

Accepted: Mar, 22, 2025

International The phenomenon of corruption, which is known for its significant harmful effects on the state and society, is one of the important problems of Turkey as well as many countries in the world. This situation has been the main motivation for this study and the study aims to determine the perceptions of university students in Turkey about the concept of ‘corruption in Turkey’ through metaphors. The research group of the study, which was carried out with qualitative research methods, consisted of students from the Department of Political Science and Public Administration. The data obtained were subjected to content analysis with the help of NVIVO 14 package programme. According to the findings obtained at the end of the study, students believe that corruption is quite common in Turkey. Some students even characterise corruption as a necessity in Turkey. One of the important results of the study is that many students are aware of the damages of corruption to the state and society. One of the important issues emphasised by the students is that corruption damages the economy by stealing from public resources and erodes social solidarity. The results of the study show that corruption in Turkey has become widespread and started to be seen as normal acts. An effective fight against corruption is essential in order to eliminate this situation and eliminate this perception.

Extended Abstract

Aim: The aim of this study is to determine the perceptions of university students about the concept of ‘corruption in Turkey’.

Methods: In this study, phenomenology approach was used. Phenomenology approach, which is one of the qualitative research methods, is a method used to examine phenomena that are difficult

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

Atıf/Cite as: Kan, M. E. (2025). Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Türkiye’de Yolsuzluk Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 9(1), 86-102. <https://doi.org/10.29216/ueip.1589160>

Bu makale, [Creative Commons Atıf \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) lisansının hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir. / This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the [Creative Commons Attribution \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license.

to make sense of. In this method, the way in which people make sense of the events or objects they encounter in life is investigated. Thus, the experiences and perspectives of people are revealed. In this study, the perceptions of students studying in the Department of Political Science and Public Administration about the concept of 'corruption in Turkey' were tried to be determined through metaphors, one of the data collection methods frequently used in qualitative research. The process of data collection through metaphors is similar to individual interviews conducted with open-ended questions. The research group of the study consists of students studying at the Department of Political Science and Public Administration of a selected state university. A questionnaire was used as a data collection tool. During the data collection process, 130 students from the Department of Political Science and Public Administration were reached. In this study in which data were collected through metaphors, a semi-structured questionnaire was used. The first part of the question form, which consists of two parts, includes questions about the demographic characteristics of the students. In the second part, in order to reveal the perceptions of the participants about the concept of 'corruption in Turkey', a questionnaire was created as 'Corruption in Turkey is like ...'. Because ...' in order to reveal the participants' perceptions about the concept of 'corruption in Turkey'. The collected data were analysed by content analysis method, which is a frequently used analysis method in qualitative research. Content analysis method is a method in which the researcher selects certain words or concepts in texts or text groups and makes inferences by analysing their meaning and content.

Findings: Participants developed a total of 89 different metaphors about the concept of corruption in Turkey. The participants mostly used the metaphors of 'black (f=7)', 'absence (f=5)', 'theft (f=4)' and 'turtle (f=3)'. These metaphors were followed by the metaphors of 'swamp, rain, game, iceberg, shadow, education, vulture, grass, car, chilli pepper, bread, cloudy water, void, ghost, darkness', which were used twice each, and the other metaphors were used by only one participant. The metaphors produced by the participants about the concept of 'corruption in Turkey'; 'Metaphors about the prevalence and continuity of corruption (f=44)', "Metaphors about the secrecy of corruption (f=24)", "Metaphors about the uncertainty of corruption (f=15)", "Metaphors about the harmful consequences of corruption (f=14)", 'Metaphors Related to the Criminal Characteristic of Corruption (f=9)', "Metaphors Related to the Uncertainty of the Current and Future State of Corruption (f=18)", "Metaphors Related to the Scarcity of Corruption (f=8)", "Metaphors Related to the Necessity of Corruption (f=5)" were collected in 7 categories. When the frequencies of the metaphors collected in the categories are considered, the category of 'Metaphors Related to the Prevalence and Continuity of Corruption' takes the lead, while 'Metaphors Related to the Secrecy of Corruption' ranks second. These categories are followed by 'Metaphors Related to the Harmful Consequences of Corruption' and 'Metaphors Related to the Harmful Consequences of Corruption' with almost equal frequencies. When the metaphors developed by male participants are analysed, it is seen that 24 different metaphors were developed in the category of 'Metaphors Related to the Prevalence and Continuity of Corruption' and this category ranked first with a frequency value of 25. The category 'Metaphors Related to the Secrecy of Corruption' ranked second with a frequency value of 12, while the category 'Metaphors Related to the Necessity of Corruption' ranked last with a frequency value of only 2. With this course, it can be said that the metaphors developed by male participants are in parallel with the general frequency distribution of the study. When the metaphors developed by the female participants are analysed, it is seen that they developed the most metaphors in the category of 'Metaphors Related to the Prevalence and Continuity of Corruption' just like the male participants. In the second place, unlike both men and the general distribution of the study, it is seen that the category of 'Metaphors Related to the Uncertainty of Corruption' is in the second place. The category of 'Metaphors Related to the Scarcity of Corruption', in which only 1 metaphor was developed, ranked last.

Conclusion: When the metaphors developed by the participants for the concept of corruption in Turkey are analysed, it is seen that the 'black' metaphor ranks first. This metaphor, which

emphasises the fact that corruption is carried out secretly in Turkey and that it is difficult to uncover, has also influenced the category 'Metaphors Related to the Secrecy of Corruption', which is its own category, to be the category with the second highest frequency in the study.

The category '*Metaphors Related to the Prevalence and Continuity of Corruption*' ranks first both in terms of the number of metaphors classified under it and its frequency value. This situation shows that most of the students of the Department of Political Science and Public Administration consider corruption in Turkey to be very common and characterise it as a continuous and ongoing negative action.

In the classification of the metaphors developed by the participants, it is seen that the category of 'Metaphors Related to the Secrecy of Corruption' ranked second with a frequency value of 24. By nature, corruption is an act that is carried out with great secrecy. Because these acts are both legally criminalised in almost all countries and those who commit these acts are ostracised by the society. This situation causes such behaviours to be carried out in great secrecy in Turkey. This was also emphasised by the participants in the study.

Some of the participants developed metaphors that characterise corruption in Turkey as a phenomenon that is both unpredictable and unpredictable in terms of its consequences. When the explanations of these metaphors are analysed, it is clear that some of the participants believe that corruption in Turkey can go unpunished.

Corruption is an important problem that causes serious damage to the state and society. Some students also developed metaphors drawing attention to this situation. These metaphors are generally objects that harm nature and human health. Indeed, corruption causes serious damage to both individuals and the state in many areas such as economic, social, cultural, administrative, etc.

In Turkey, many types of corruption are regulated as crimes in the Turkish Penal Code and are subject to criminal sanctions. This situation was also reflected in the metaphors developed by some participants about corruption. The students emphasised the criminal aspect of corruption and explained the concept with phenomena such as theft and robbery. A small number of students believed that corruption is not widespread in Turkey. Even though these students expressed a positive outlook by saying that corruption 'does not exist' in Turkey, only 8 of the participants thought so. Finally, a small number of students defined corruption as a necessity in Turkey. Participants justify these metaphors with the deterioration of the country's economy.

Although the results of the study show that young people complain about the prevalence of corruption, they also show that there are also those who consider these acts as normal due to their prevalence. It is recommended that an effective fight against corruption should be carried out in order to eliminate these dangerous ideas and decisive steps should be taken to at least minimise the problem.

1. Giriş

Geçmişten bugüne dünyanın hemen her ülkesinin ortak problemlerinden biri olarak bilinen yolsuzluk olgusu Dünya Bankası tarafından "*kamu otoritesinin kişisel çıkar sağlamak amacıyla kötüye kullanılması*" olarak tanımlanmaktadır (Tanzi, 1998). Devlete ve topluma birçok farklı zararlı etkileriyle bilinen yolsuzluk olgusu (Mishra, 2019; Uroos vd., 2021; Knack ve Keefer, 1995; Reiter ve Steensma, 2010) bu niteliğinden dolayı bilim insanlarının da üzerinde birçok farklı çalışma yaptığı bir konu olmuştur. Yolsuzluğun nedenlerine, etkilerine, sonuçlarına, ilişkili olduğu

kavramlara ilişkin birçok farklı çalışma gerçekleştirilmiştir. (Owusu vd., 2019; Ghaniy ve Hastiadi, 2017; Mazigo, 2014; İşler ve Kutluay Tutar, 2019; Kılıç, 2016; Quah, 2004; Skolnik, 2021)

Devlet ve topluma çok geniş bir yelpazede olumsuz etkileri bulunan yolsuzluklar devletlerin önemli sorunlarından biri olmuş, birçok ülke yolsuzlukların önlenmesi için çeşitli idari ve yasal düzenlemeler hayata geçirmiş, toplumsal bilinçlendirme faaliyetleri düzenlemiş, sivil toplum kuruluşlarıyla ortaklaşa programlar planlanmış, basın ve medya aracılığıyla konuya ilişkin farkındalığı artırmaya çalışmıştır. Yolsuzluğu yok etmeye yönelik bu ulusal çabalara ilaveten dünyadaki önemli uluslararası kuruluşların da yolsuzlukla mücadelede önemli adımlar attığı görülmektedir. Bu kuruluşların başında Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi büyük çaplı uluslararası kuruluşlar gelmektedir. Söz konusu kuruluşlar yayınladıkları raporlar, el kitapçıkları ve istatistiki veriler ile yolsuzluklara karşı farkındalık yaratmakta, hayata geçirdikleri hukuki düzenlemeler ile yolsuzluklarla mücadeleye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (İşler ve Kutluay Tutar, 2020: 31-38). Bunlardan ayrı olarak doğrudan uluslararası arenada yolsuzlukla mücadele amacıyla kurulmuş sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır. Bunlardan en çok bilineni ve etkili olan Uluslararası Şeffaflık Örgütü (Transparency International) her yıl yolsuzluk algı endeksi yayınlamasına ilaveten dünyanın çeşitli yerlerinde meydana gelen yolsuzluk eylemlerini hem raporlaştıran hem de konuyu uluslararası arenada gündeme taşıyan önemli bir kuruluştur (Başak, 2008: 102).

Yolsuzluklar birçok ülkede suç olarak nitelendirilen ve toplumca yanlış veya kötü olarak kabul edilen eylemlerdir. Yolsuzlukların söz konusu bu niteliği yolsuzluğun ölçülmesini zorlaştırmaktadır (Lino vd., 2022: 2). Ortaya çıkarılan yolsuzluk eylemlerinin sayısal istatistiği ile bir ülkede yolsuzluğun fazla ya da az olduğunun ifade edilmesi de yanlış bir değerlendirme olacaktır. Çünkü yolsuzluğun ortaya çıkarılması demek onun gizliliğinin ortadan kalkması anlamına gelmektedir. Bu da o ülkede yolsuzluklarla etkin bir mücadelenin varlığını göstermektedir. Açığa çıkarılmadığı için istatistiklere yansımayan ülkelerde ise yolsuzluk eylemlerinin az olduğunun düşünülmesi yanlış olacaktır. Benzer şekilde yolsuzluğun ölçülmesinde diğer bir problem de neyin ölçüleceğidir. Örneğin sadece rüşvetin ölçülmesi, diğer yolsuzlukların göz ardı edilmesine yol açabilecektir. Neyin rüşvet neyin ona oldukça benzeyen irtikap eylemi olduğunun belirlenmesi ve bunların verilere nasıl yansıtılacağı da yine oldukça büyük bir problemdir. Tüm bu nedenlerle yolsuzlukları doğrudan ölçmek oldukça zor olsa da yolsuzluğun bir ülkede veya bir kurumda yaygınlığı ile ilgili bilgi edinmek mümkündür. Bu tarz bir ölçümde ise yolsuzluk algılarının ölçülmesi söz konusu olmaktadır (Tanzi, 1998). Ölçülmesi bu kadar zor olmasına rağmen, bazı uluslararası kuruluşlar farklı yöntemler ile yolsuzluğu hesaplayarak, ülkeler arasında bir sıralama yapmaktadır. Bu kuruluşların başında gelen Uluslararası Şeffaflık Örgütü aşağıdaki endeksleri yayınlamaktadır;

- Yolsuzluk Algı Endeksi (Corruption Perception Index)
- Rüşvet Verme Endeksi (Bribe Payers Index)
- Küresel Yolsuzluk Barometresi (Global Corruption Barometer)

Yolsuzluklarla ilgili gerçekleştirilen akademik çalışmalarda genellikle Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün her yıl düzenli olarak yayınladığı Yolsuzluk Algılama Endeksi'nin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu endeks ile bir ülkede yaşayanların, kamu yöneticileri hakkındaki yolsuzluk algıları ölçülmektedir. Bu endeks iş insanları, üst düzey yöneticiler, muhabirler gibi katılımcılara uygulanan anketler aracılığıyla hesaplanmaktadır. Yapılan hesaplama ile değerlendirilen ülke 0 ve 100 puan aralığında bir puan almaktadır. Bu sistemde bir ülkenin aldığı puan 0'a yaklaştıkça yolsuzluk algısı yükselmekte, 100'e yaklaştıkça azalmaktadır (Transparency International, 2024).

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün her yıl düzenli olarak yayınladığı yolsuzluk algısı endeksi verileri incelendiğinde Türkiye'nin olumsuz tablosu dikkat çekmektedir. Uluslararası Şeffaflık

Örgütü verilerine göre Türkiye son 10 yılda en çok puan kaybeden ülkeler arasında yer almaktadır. Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün 2023 yılı verilerinde 34 puan alan Türkiye 180 ülke içinde 115. Sırada yer alarak kendisine ait en kötü puan ve sıralamaya sahip olmuştur (Transparency International, 2023). Bu durum yolsuzluğun Türkiye'de hala devam eden önemli bir problem olduğunu göstermektedir.

Yolsuzluğun hem Türkiye'nin önemli problemlerinden biri olması hem de ölçümünün genellikle algılara dayanması bu çalışmanın temel motivasyon kaynağı olmuştur. Çalışmada üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yolsuzluk kavramına ilişkin algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Fenomonoloji yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada algıların tespit edilmesinde metaforlardan yararlanılmıştır. Metaforlar, soyut kavramları anlamamızı sağlayan mekanizmadır (Gibson ve Zellmer-Bruhn, 2001). Metaforlar başka şekilde dile getirilmesi zor olan kavramları açık hale getirmekte güvenilir bir yol olarak görülmektedir (Zheng ve Song 2010). Metaforlar bu niteliklerinden dolayı birçok bilim insanının akademik çalışmalarında faydalandığı bir araç haline gelmiştir. Literatür incelendiğinde kadın akademisyenlerin "*kadın akademisyen*" kavramına (Ehtiyar vd., 2019), ebeveynlerin "*çocuk istismarı*" kavramına (Uysal Bayrak, 2019), öğretmen adaylarının "*yabacı dil*" kavramına (Gömlüksiz, 2013), öğrencilerin "*kayırmacılık*" kavramına (Demirbilek, 2021), öğrencilerin "*lider*" ve "*yönetici*" kavramlarına (Önder ve Tolunay Ateş, 2018), sağlık bilimleri öğrencilerinin "*sağlık yönetici kavramına*" (Yılmaz vd., 2020), okul yöneticilerinin "*teknoloji liderliğe*" kavramına (Hacıfazlıoğlu vd., 2011), kamu yönetimi bölümü öğrencilerinin "*kamu yönetimi mezunu*" kavramına (Arıbaş vd., 2019) yönelik algılarını tespit etmeyi amaçlayan birçok farklı çalışmanın gerçekleştirildiği görülmektedir.

Yolsuzluk algısına yönelik akademik çalışmalar incelendiğinde ise, çalışmaların genellikle Uluslararası Şeffaflık Örgütü tarafından her yıl yayınlanan yolsuzluk algısı endeksi puanlaması üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. İlman ve Tekeli (2016) Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) iktidarda bulunduğu yıllarda Türkiye'nin yolsuzluk algısı endeks puanlarının nasıl bir değişim gösterdiğini araştırmıştır. 2012-2014 yıllarını baz alan yazarlar söz konusu dönemde AKP oylarında artış olduğu gibi yolsuzluk algısı endeks puanlarının da arttığını, yani AKP oy artırdıkça yolsuzluğun azaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Yaşar ve Hızarcı Beşer (2018) ise geçiş ekonomileri olarak bilinen bazı ülkelerin Avrupa Birliği'ne üye olmadan önce ve üye olduktan sonraki yolsuzluk düzeylerini incelemiştir. Demokratikleşme seviyesinin yüksek olduğu geçiş ekonomilerinde yolsuzluk algısının daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Buz ve Erul (2018) ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve yolsuzluk algı endeksi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 120 ülkeyi kapsayan çalışma sonucunda yazarlar toplum yapısını belirleyen sosyo-ekonomik unsurların yolsuzluk algı endeksi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Erbuğa ve Gürsoy (2023) E-7 ülkelerinde gelir eşitsizliği ve yolsuzluk arasındaki ilişkileri araştırmış fakat gelir eşitsizliği ile yolsuzluk algısı arasında herhangi bir nedenselliğe ulaşamadıklarını bildirmiştir. Uca ve arkadaşları (2019) yolsuzluk algısının gayrisafi yurt içi hasıla üzerine etkisini araştırdıkları çalışma sonucunda bir ülkenin lojistik performansını artırıcı yatırımlar yapılırken eş zamanlı olarak yolsuzlukla mücadele edilmesi ve küresel rekabette iyileştirici önlemler alınması gerekliliğini ortaya koymuşlardır. Albayrak ve Şahingöz (2021) Türkiye'de yolsuzluğun ekonomik büyümeyi nasıl etkilediğini araştırmış ve hem uzun hem de kısa dönemde yolsuzluk algısındaki azalışın ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Topal ve Keyifli (2016) yolsuzluk ile kamu borçlanması arasındaki ilişkiyi 34 OECD ülkesi üzerinden incelemiştir. Yazarlar kamu sektöründeki yolsuzluğun kamu borç yükünü artırdığını bildirmişlerdir.

Yolsuzluk algısı üzerine yapılan bu çalışmaların tamamında Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün yolsuzluk algı endeksinin kullanıldığı görülmektedir. Yolsuzluk algısına ilişkin anket tekniği kullanılarak gerçekleştirilen çalışmalar da bulunmaktadır. Zeyrek (2015) yolsuzluk algı ölçeğini kullanarak gerçekleştirdiği tez çalışmasında algılanan yolsuzluk ile iş tatmini ve örgütsel bağlılık

arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Yazar araştırma sonucunda algılanan yolsuzluk düzeyi ile iş tatmin düzeyi, algılanan yolsuzluk düzeyi ile örgütsel bağlılık düzeyi ve iş tatmin düzeyi ile örgütsel bağlılık düzeyi arasında pozitif yönlü ilişkilerin bulunduğunu bildirmiştir.

Yolsuzluk algısına ilişkin ekonometrik analizlere dayanan birçok akademik çalışma gerçekleştirilmesine rağmen konuya ilişkin nitel çalışmaların sayısının artırılması gerekmektedir. Benzer şekilde kamu yönetimi paydaşlarının yolsuzluk konusundaki algı ve değerlendirmeleri de oldukça kıymetlidir. Çünkü kamu yönetimiyle ilgili ve ilişkili kişiler kamuda yolsuzluğun nasıl algılandığına, nedenlerine, etkilerine ve alınabilecek tedbirlere yönelik ufuk açıcı fikirler sunabilecektir. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (SBKY) Bölümü öğrencilerinin yolsuzluk algılarını tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma seçmiş olduğu çalışma yöntemi, örnekleme, veri seti ve elde edeceği bulgular ile literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın gelecekte kamuda görev yapmaya talip olmuş SBKY Bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmesi, geleceğin kamu personeli ve yöneticilerinin yolsuzluk algılarının tespit edilmesi açısından önemlidir.

2. Yöntem

Bu çalışmada olgu bilim yaklaşımı (fenomenoloji) kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji yaklaşımı anlamlandırılmakta zorluk çekilen olguları incelemek için kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu yöntemde insanların hayatta karşılaştıkları olayları veya nesnelere hangi şekilde anlamlandırdığı araştırılmaktadır. Böylece kişilerin deneyimleri ve bakış açıları ortaya konulmaktadır (Patton, 2002). Bu çalışmada SBKY Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin “Türkiye’de yolsuzluk” kavramına ilişkin algıları, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama yöntemlerinden biri olan metaforlar aracılığı ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Metaforlar yoluyla veri toplanma süreci, açık uçlu sorular ile gerçekleştirilen bireysel görüşmelere benzerdir. Metaforlar ile zengin ve güçlü verilere ve üzerinde çalışılan olgu hakkında güçlü bir görsel imaja erişmek mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmanın verileri toplanmadan önce araştırmanın bilimsel etik kurallara uygunluğu için Bayburt Üniversitesi Etik Kurulu’na başvurulmuş ve Kurul 25.09.2024 tarihli E-19460208-605-222559 sayılı kararıyla çalışmaya etik izni vermiştir.

2.1. Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubu Bayburt Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Veri toplama sürecinde bu öğrencilerin 130 tanesine ulaşılmıştır. Toplanan formlardan 11 tanesi boş ya da anlamsız bir şekilde doldurulduğundan çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Buna göre çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellik		Frekans	Yüzde %
Cinsiyet	Kadın	52	%43.69
	Erkek	67	%56.31
	Toplam	119	100.00
Sınıf	1	46	%38.66
	2	27	%22.69
	3	28	%23.53
	4	8	%6.72
	Lisans Üstü	10	%8.40
	Toplam	119	100.00

2.2. Verilerin Toplanması

SBKY Bölümü öğrencilerinin “*Türkiye’de yolsuzluk*” kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada, veri toplama aracı olarak bir soru formu kullanılmıştır. Metaforlar aracılığı ile verilerin toplandığı çalışmalarda yarı yapılandırılmış soru formları sıklıkla tercih edilmektedir (Saban, 2009). İki bölümden oluşan soru formunun ilk bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümünde ise katılımcıların “*Türkiye’de yolsuzluk*” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmak amacıyla “*Türkiye’de yolsuzluk gibidir. Çünkü*” şeklinde oluşturulan bir soru bulunmaktadır. Veri toplama aracı olarak kullanılan bu form, metaforlar aracılığı ile insanların belli bir kavrama yönelik algılarının araştırılmasında sıklıkla kullanılmaktadır.

SBKY Bölümü öğrencilerinin “*Türkiye’de yolsuzluk*” kavramına ilişkin algılarının tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada toplanan veriler nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir analiz yöntemi olan içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemi araştırmacının metin veya metin grupları içinde belli kelime veya kavramları seçip, anlam ve içeriklerini irdeleyerek çıkarımlarda bulunduğu bir yöntemdir (Güçlü, 2019: 167). Metafor çalışmalarında verilerin analizi için beş adımlı bir süreç öngören Saban (2004: 133) bu adımları şöyle sıralamıştır;

- Metaforun net bir şekilde dile getirilip getirilmediğinin incelenmesi,
- Metaforun konuyu anlamaya katkıda bulunup bulunmadığının incelenmesi ve çalışmanın amacına hizmet ettiği düşünülenlerin çalışma kapsamına dahil edilmesi,
- Katılımcıların geliştirdikleri metaforlara dayanak oluşturdukları nedenlerin analiz edilmesi,
- Geliştirilen her bir metaforun nedenleri okunarak araştırmacının amacına göre kategorilerin oluşturulması,
- Belli ortak özelliklere sahip metaforların belli kategoriler altında toplanması ve değerlendirilmesidir.

Çalışmanın iç geçerliliğinin artırmak için bulguların hepsi yorum yapılmadan doğrudan sunulmuştur. Elde edilen veriler konunun uzmanı iki farklı kişi ile paylaşarak kodlamalar gerçekleştirilmesi istenmiştir. Daha sonra bu kodlamalar karşılaştırılmıştır Kappa değeri 0.70 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 0.61 ile 0.80 arasında çıkması önemli düzeyde bir uyumun var olduğu anlamına gelmektedir (Landis ve Koch, 1977). Yine araştırmacının geçerliliğini sağlamak için araştırmacının tüm süreçleri açıklanmış ve doğrudan alıntılar ile raporlaştırılmıştır.

Veri toplama süreci sonunda elde edilen 119 cevap formunda katılımcıların “*Türkiye’de yolsuzluk*” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların frekans değerleri hesaplanmış ve çeşitli kategorilerde sınıflandırılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Türkiye’de Yolsuzluk Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar

Katılımcıların “*Türkiye’de yolsuzluk*” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların frekans değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin toplam 89 farklı metafor geliştirdikleri görülmektedir. Katılımcılar en fazla “siyah (f=7)”, “yokluk (f=5)”, “hırsızlık (f=4)” ve kaplumbağa (f=3) metaforlarını kullanmışlardır. Bu metaforları ikişer kez kullanılan “bataklık, yağmur, oyun, buzdağı, gölge, eğitim, akbaba, ot, araba, acı biber, ekmek, bulanık su, boşluk, hayalet, karanlık” metaforları takip etmiş, diğer metaforlar ise sadece birer katılımcı tarafından kullanılmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların Türkiye’de Yolsuzluk Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar

No	Metafor	f	No	Metafor	f
1	Siyah	7	46	Aşk	1
2	Yokluk	5	47	Hastalık	1
3	Hırsızlık	4	48	Derin Su	1
4	Kaplumbağa	3	49	Uçurum	1
5	Bataklık	2	50	Renksiz	1
6	Yağmur	2	51	Tren	1
7	Oyun	2	52	Yemek	1
8	Buzdağı	2	53	Uyuşturucu	1
9	Gölge	2	54	Görünmezlik	1
10	Eğitim	2	55	Parasızlık	1
11	Akbaba	2	56	Ülkeyi Soymak	1
12	Ot	2	57	Menfaat	1
13	Araba	2	58	Cep Telefonu	1
14	Acı biber	2	59	Ağ	1
15	Ekmek	2	60	Asit Yağmuru	1
16	Bulanık su	2	61	Siyaset	1
17	Boşluk	2	62	Buğday	1
18	Hayalet	2	63	Erozyon	1
19	Karanlık	2	64	Elektrik Kabloları	1
20	El bombası	1	65	Deniz	1
21	Yıldırım	1	66	Tahtakurusu	1
22	Işık	1	67	Sigara	1
23	Kopya	1	68	Şeker Pancarı	1
24	Devlet	1	69	Din	1
25	Su	1	70	İhanet	1
26	Yıldız	1	71	Kâğıt Kesigi	1
27	Örümcek	1	72	Toprak	1
28	Hüseyin Bolt	1	73	Jilet	1
29	Sarmaşık	1	74	Dış Kapı	1
30	Çukur	1	75	Geçinmek	1
31	Tespih	1	76	Casusluk	1
32	Mikrop	1	77	Yozlaşma	1
33	Silgi	1	78	İğne	1
34	Anadolu’nun verimli toprakları	1	79	Kurşun	1
35	Dipsiz Kuyu	1	80	Hapishane	1
36	Fakirlik	1	81	Yol	1
37	Gece	1	82	Gerçeklik	1
38	Rüşvet	1	83	Kul hakkı yemek	1
39	Dolu	1	84	Yoğun kül	1
40	Karda İz Etmemek	1	85	Cam	1
41	Para	1	86	Virüs	1
42	Akraba	1	87	Karamsarlık	1
43	Güneş	1	88	Cahillik	1
44	İhtiyaç	1	89	Ateş	1
45	Allah yolu	1		TOPLAM	119

3.2. Türkiye’de Yolsuzluk Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlardan Oluşturulan Kategoriler

Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforlar içerik analizi sonucunda 7 kategori altında sınıflandırılmıştır. Söz konusu kategoriler ve bu kategorilere yerleşen metaforların frekansları Tablo 3’te sunulmuştur. Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların “Türkiye’de yolsuzluk” kavramı ile ilgili ürettikleri metaforlar; “Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar (f=44)”, “Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar (f=24)”, “Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar (f=15)”, “Yolsuzluğun Zararlı Sonuçlarına İlişkin Metaforlar (f=14)”, “Yolsuzluğun Suç Özelliğine

İlişkin Metaforlar (f=9)”, “Yolsuzluğun Azlığına İlişkin Metaforlar (f=8),” “Yolsuzluğun Gerekliliğine İlişkin Metaforlar (f=5)” olarak 7 kategoride toplanmıştır. Kategorilerde toplanan metaforların frekansları dikkate alındığında “Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisi başı çekerken “Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar” ikinci sıraya yerleşmiştir. Bu kategorileri ise neredeyse eşit frekansa sahip “Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar” ve “Yolsuzluğun Zararlı Sonuçlarına İlişkin Metaforlar” takip etmektedir. Aşağıda söz konusu kategoriler ve kategoriler altında yer alan metaforlar değerlendirilmiştir.

Tablo 3: Z Kuşağı Kavramına İlişkin Geliştirilen Kategoriler

No	Kategori	Metaforlar	f
1	Yolsuzluğun Yaygınlığına Ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar	Örümcek, Ot (2), Ekmek (2), Boşluk (2), Araba, Yıldız, Fakirlik, Gerçeklik, Yoğun Kül, Cam, Virtüs, Cahillik, Allah Yolu, Araba, Para, Akrafa, Hastalık, Menfaat, Cep Telefonu, Ağ, Siyaset, Buğday, Deniz, Sigara, Şeker Pancarı, Din Bataklık, Uçurum, Acı Biber (2), Dolu, Tespih, Anadolu'nun Verimli Toprakları, Bataklık, Hapishane, Yol, Güneş, Aşk, Derin Su, Tren, Uyuşturucu	44
2	Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar	Hüseyin Bolt, Görünmezlik, Siyah (7), Hayalet (2), Mikrop, Gece, Karanlık (2), Karda İz Etmemek, Gölge (2), Renksiz, Buzdağı (2), Elektrik Kablolari, Toprak, Dış Kapı	24
3	Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar	Eğitim (2), Devlet, Oyun (2), Sarmaşık, Işık, El Bombası, Yıldırım, Bulanık Su (2), Çukur, Dipsiz Kuyu, Yağmur (2)	15
4	Yolsuzluğun Zararlı Sonuçlarına İlişkin Metaforlar	Silgi, Kul Hakkı Yemek, Karamsarlık, Ateş, Asit Yağmuru, Erozyon, Tahtakurusu, İhanet, Kağıt Kesigi, Jilet, Casusluk, Yozlaşma, İğne, Kurşun	14
5	Yolsuzluğun Suç Özelliğine İlişkin Metaforlar	Kopya, Hırsızlık (4), Akbaba (2), Rüşvet, Ülkeyi Soymak	9
6	Yolsuzluğun Azlığına İlişkin Metaforlar	Kaplumbağa (3), Yokluk (5)	8
7	Yolsuzluğun Gerekliliğine İlişkin Metaforlar	Su, İhtiyaç, Yemek, Parasızlık, Geçinmek	5
	TOPLAM		126

Kategori 1- Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, birçok katılımcının yolsuzluğun Türkiye’de çok yaygın bir davranış olduğu ve bu eylemlerin sürekli bir şekilde devam ettiğine yönelik metaforlar geliştirdiği tespit edilmiştir. 40 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise 44 olmuş ve bu değeri ile tüm kategoriler arasında ilk sıraya yerleşmiştir.

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk cahillik gibidir. Çünkü onun gibi çok yaygındır.” (K11).
- “Türkiye’de yolsuzluk cep telefonu gibidir. Çünkü herkeste vardır.” (K29).
- “Türkiye’de yolsuzluk din gibidir. Çünkü herkes paraya taptığından yolsuzluk da bir din gibi herkesin inandığı bir değer haline gelmiştir.” (K38).
- “Türkiye’de yolsuzluk Anadolu’nun verimli toprakları gibidir. Çünkü herkes ulaşabilir ve faydasını görür” (K55).
- “Türkiye’de yolsuzluk tren gibidir. Çünkü vagonların takip etmesi gibi yolsuzluk da sürekli takip ederek devam eder.” (K62).
- “Türkiye’de yolsuzluk uyuşturucu gibidir. Çünkü onun gibi bağımlılık yaparak sürekli kendini özletir.” (K68).
- “Türkiye’de yolsuzluk bataklık gibidir. Çünkü bir kez içine girdiğine artık çıkamazsın.” (K73).

- “Türkiye’de yolsuzluk virüs gibidir. Çünkü toplumda sürekli yayılmaktadır.” (K95).
- “Türkiye’de yolsuzluk acı biber gibidir. Çünkü acı biberi nasıl ki yediğimizde sürekli yediyorsa yolsuzlukta kazandırdıkça devam ettirir.” (K114).

Kategori 2- Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, bazı katılımcıların yolsuzluğun gizli bir davranış biçimi olmasına yönelik metaforlar geliştirdiği tespit edilmiştir. 14 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise 24 olmuş ve bu değeri ile tüm kategoriler arasında ikinci sıraya yerleşmiştir. Kategoride geliştirilen metafor sayısı az olsa da bazı metaforların birden çok kez tekrar edilmesi kategorinin toplam frekansını artırmıştır.

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk siyah gibidir. Çünkü yapılanlar hep siyahın altında gizli kalır ve ortaya çıkmaz.” (K5).
- “Türkiye’de yolsuzluk siyah gibidir. Çünkü yolsuzluklara karşı herkes kördür.” (K22).
- “Türkiye’de yolsuzluk hayalet gibidir. Çünkü onun gibi görünmezdir.” (K50).
- “Türkiye’de yolsuzluk elektrik kabloları gibidir. Çünkü onların da varlığını biliriz ama duvarın altında olduğu için göremeyiz.” (K86).
- “Türkiye’de yolsuzluk buzdağı gibidir. Çünkü buzdağının görünen kısmı hep küçüktür ama görünmeyen kısmı devasa büyüklüktedir” (K89).
- “Türkiye’de yolsuzluk mikrop gibidir. Çünkü mikrobun da varlığını bilsek de çıplak gözle göremeyiz” (K106).

Kategori 3- Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, bazı katılımcıların yolsuzluğun yönü ve sonucu kestirilemeyen bir olgu olduğuna yönelik metaforlar geliştirdiği tespit edilmiştir. 11 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise 15 olmuştur.

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk oyun gibidir. Çünkü kazandırıp kaybettireceği belli olmaz.” (K41).
- “Türkiye’de yolsuzluk sarmaşık gibidir. Çünkü çok değişik ilişkiler yumağında oluşan çözülmesi zor eylemlerdir.” (K49).
- “Türkiye’de yolsuzluk el bombası gibidir. Çünkü bugün elinde sağlam dursa da yarın bir anda patlayıp sana zarar verebilir.” (K70).
- “Türkiye’de yolsuzluk yıldırım gibidir. Çünkü bir anda ortaya çıkar.” (K88).
- “Türkiye’de yolsuzluk dipsiz kuyu gibidir. Çünkü içinde kimlerin olduğu, nasıl gerçekleştiği, ne kadar derin olduğu pek bilinmemektedir.” (K92).
- “Türkiye’de yolsuzluk eğitim gibidir. Çünkü eğitim sistemimiz gibi sürekli değişmekte, sonuçlarının da ne olduğu kestirilememektedir.” (K101).

Kategori 4- Yolsuzluğun Zararlı Sonuçlarına İlişkin Metaforlar

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, bazı katılımcıların yolsuzluğun devlete ve topluma zarar veren bir olgu olduğuna ilişkin düşüncelerine dayanan metaforlar geliştirdikleri görülmektedir. 14 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise yine 14 olmuş her katılımcı farklı bir metafor geliştirmiştir

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk silgi gibidir. Çünkü birçok insanın hayatını tek seferde silmektedir.” (K2).
- “Türkiye’de yolsuzluk asit yağmuru gibidir. Çünkü onun toprağa verdiği zarar gibi topluma zarar vermektedir.” (K17).
- “Türkiye’de yolsuzluk el bombası gibidir. Çünkü bugün elinde sağlam dursa da yarın bir anda patlayıp sana zarar verebilir.” (K19).
- “Türkiye’de yolsuzluk erozyon gibidir. Çünkü devletin tüm kaynaklarını verimsizleştirir.” (K51).
- “Türkiye’de yolsuzluk tahtakurusu gibidir. Çünkü devleti kemirir ve bitirir” (K80).
- “Türkiye’de yolsuzluk kurşun gibidir. Çünkü kurşun nasıl ki girdiği bir yere zarar verir deler geçerse, yolsuzluklar da kurşun gibi tüm güzel şeyleri delip geçmektedir.” (K109).

Kategori 5- Yolsuzluğun Suç Özelliğine İlişkin Metaforlar

Bilindiği üzere yolsuzluk eylemleri birçok ülkede ceza kanunlarında suç olarak tanımlanmış eylemlerdir. Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, bazı katılımcıların yolsuzluğun bu yönüne vurgu yaparak, yolsuzlukları suç ile ilişkilendiren metaforlar geliştirdikleri görülmektedir. 5 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise 9 olarak hesaplanmıştır. Özellikle hırsızlık metaforunun kullanım sıklığı dikkat çekicidir.

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk hırsızlık gibidir. Çünkü yolsuzluk devletten çalmaktır.” (K33).
- “Türkiye’de yolsuzluk ülkeyi soymak gibidir. Çünkü yolsuzluk eylemlerinden elde edilen paralar devletin kasasından çıkar. Devletin kasası ise millete aittir. Yani yolsuzluk yapanlar tüm ülkeyi soymaktadır.” (K62).
- “Türkiye’de yolsuzluk akbaba gibidir. Çünkü akbabalar gibi devletin kanını emmektedir.” (K85).
- “Türkiye’de yolsuzluk kopya gibidir. Çünkü kopya çeken arkadaşlarının hakkına girerken yolsuzluk yapan da tüm devletin ve milletin hakkına girerek suç işlemektedir.” (K98).

Kategori 6- Yolsuzluğun Azlığına İlişkin Metaforlar

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, az sayıda da olsa bazı katılımcıların yolsuzluğun Türkiye’de olmadığına ilişkin metaforlar geliştirdikleri görülmektedir. 2 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise 8 olarak hesaplanmıştır. Özellikle yokluk metaforunun kullanım sıklığı burada dikkat çekicidir.

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk yokluk gibidir. Çünkü bence Türkiye’de birçok ülkeye göre yok denecek kadar az yolsuzluk oluyor.” (K2).
- “Türkiye’de yolsuzluk kaplumbağa gibidir. Çünkü onun gibi yavaş bir olgudur.” (K77).

Kategori 7- Yolsuzluğun Gerekliliğine İlişkin Metaforlar

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde, yine çok az sayıda olsa bile bazı katılımcıların yolsuzluğu Türkiye’de bir ihtiyaç olarak gördüklerini işaret eden metaforlar geliştirdikleri görülmektedir. 5 farklı metaforun geliştirildiği kategorinin frekans değeri ise yine 5 olarak hesaplanmıştır.

Aşağıda, bu kategoride üretilen metaforlardan katılımcıların doğrudan ifadelerine dayanan örnekler sunulmuştur.

- “Türkiye’de yolsuzluk su gibidir. Çünkü herkesin buna ihtiyacı vardır.” (K43).
- “Türkiye’de yolsuzluk ihtiyaç gibidir. Çünkü başka türlü geçinmek bence çok zordur. Yani insanlar mecburiyetten yolsuzluğa bulaşmaktadır.” (K65).
- “Türkiye’de yolsuzluk geçinmektir. Çünkü Türkiye ekonomisinde normal gelir kaynakları ile geçinebilmek çok zordur.” (K100).

3.3. Türkiye’de Yolsuzluk Kavramına İlişkin Oluşturulan Kategorilerin Katılımcıların Cinsiyeti Açısından İncelenmesi

Katılımcıların Türkiye’de yolsuzluk kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Katılımcıların Geliştirdikleri Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kategori	Metaforlar	f
Erkek	Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar	Örümcek, Ot (2), Ekmek, Gerçeklik, Yoğun kül, Virüs, Cahillik, Allah Yolu, Araba, Para, Cep Telefonu, Ağ, Siyaset, Deniz, Sigara, Din, Uçurum, Dolu, Tespah, Anadolu’nun verimli toprakları, Batakılık, Yol, Aşk, Derin Su	25
	Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar	Hüseyin Bolt, Görünmezlik, Siyah (4), Hayalet, Karanlık, Karda İz Etmemek, Renksiz, Elektrik Kablolari, Dış Kapı	12
	Yolsuzluğun Zararlı Sonuçlarına İlişkin Metaforlar	Silgi, Kul hakkı yemek, Karamsarlık, İhanet, Kâğıt kesigi, Jilet, Casusluk, Kurşun	8
	Yolsuzluğun Azlığına İlişkin Metaforlar	Kaplumbağa (2), Yokluk (5)	7
	Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar	Oyun, Sarmaşık, El bombası, Yıldırım, Gölge, Yağmur (2)	7
	Yolsuzluğun Suç Özelliğine İlişkin Metaforlar	Kopya, Hırsızlık (3), Akbaba (2), Ülkeyi Soymak	7
	Yolsuzluğun Gerekliliğine İlişkin Metaforlar	Parasızlık, Geçinmek	2
TOPLAM			68
Kadın	Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar	Boşluk (2), Araba, Yıldız, Fakirlik, Ekmek, Cam, Akkraba, Hastalık, Menfaat, Buğday, Şeker Pancarı, Batakılık, Acı Biber (2), Işık, Hapishane, Güneş, Tren, Uyuşturucu	20
	Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar	Eğitim (2), Devlet, Bulanık su (2), Çukur, Dipsiz Kuyu, Oyun, Siyah (3)	11
	Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar	Hayalet, Mikrop, Gece, Gölge, Karanlık, Buzdağı (2), Toprak	8
	Yolsuzluğun Zararlı Sonuçlarına İlişkin Metaforlar	Ateş, Asit Yağmuru, Erozyon, Tahtakurusu, Yozlaşma, İğne	6
	Yolsuzluğun Gerekliliğine İlişkin Metaforlar	Su, İhtiyaç, Yemek	3
	Yolsuzluğun Suç Özelliğine İlişkin Metaforlar	Hırsızlık, Rüşvet	2
	Yolsuzluğun Azlığına İlişkin Metaforlar	Kaplumbağa	1
TOPLAM			51

Tablo 4 incelendiğinde erkek katılımcıların “Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisinde 24 farklı metafor geliştirdiği 25 frekans değeri ile söz konusu kategorinin ilk sıraya yerleştiği görülmektedir. “Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisinin 12 frekans değeri ile ikinci sıraya yerleştiği görülürken son sırada sadece 2 frekans değerine ulaşabilen “Yolsuzluğun Gerekliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisi yer almaktadır. Bu seyri ile erkek katılımcıların geliştirdikleri metaforların çalışmanın genel frekans dağılımı ile paralellik gösterdiği söylenebilecektir.

Tablo 4 incelendiğinde kadın katılımcıların da tıpkı erkek katılımcılar gibi en fazla metaforu “Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisinde geliştirdiği görülmektedir. İkinci sırada ise hem erkeklerden hem de çalışmanın genel dağılımından farklı olarak “Yolsuzluğun Belirsizliğine İlişkin Metaforlar” kategorisinin yer aldığı görülmektedir. Sadece 1 metaforun geliştirildiği “Yolsuzluğun Azlığına İlişkin Metaforlar” kategorisi ise son sıradadır.

4. Sonuç

Tüm dünyanın ortak problemlerinden olan yolsuzluk olgusu, Türkiye'nin de önemli sorunlarından biridir. Bu durum konuya ilişkin yapılan akademik çalışmaların yanı sıra, uluslararası örgütlerin raporlarında ve Türkiye'nin kendi istatistiki verilerinde açık bir şekilde görülmektedir. Bu durum çalışmanın da temel motivasyon kaynağı olmuş ve üniversite öğrencilerinin Türkiye'de yolsuzluğa ilişkin algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma gelecekte kamu hizmetlerinde çalışmaya talip olan SBKY Bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların Türkiye'de yolsuzluk kavramına ilişkin algıları metaforlar aracılığı ile incelenmiştir.

Katılımcıların Türkiye'de yolsuzluk kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde siyah metaforunun ilk sırada olduğu görülmektedir. Yolsuzluğun Türkiye'de gizli bir şekilde gerçekleştirilen ve ortaya çıkarılmasının zorluğuna vurgu yapılan bu metaforun kendi kategorisi olan “Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisini de çalışmanın ikinci en fazla frekansa sahip kategori olmasında etkili olmuştur.

Katılımcıların Türkiye'de yolsuzluk kavramına dair geliştirdikleri metaforlar, metafora ilişkin açıklamalar dikkate alınarak 7 farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler incelendiğinde “Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisi hem altında sınıflandırılan metafor sayısı hem de frekans değeri olarak ilk sırada yer almaktadır. Bu durum SBKY Bölümü öğrencilerinin birçoğunun Türkiye'de yolsuzluğun çok yaygın olduğuna inandıklarını göstermektedir. Literatür incelendiğinde doğrudan yolsuzluk kavramını ele alan bir metafor çalışmasına rastlanılamasa da Demirbilek (2021) yolsuzlukla ilişkili bir kavram olan kayırmacılık algılarını araştırdığı çalışmada katılımcıların virüs metaforunu tekrar ettiğini bildirmiş ve bu çalışmaya benzer sonuçlara ulaşmıştır. Demirbilek (2023) diğer bir çalışmada ise yolsuzluğa zıt bir kavram olan liyakat kavramını öğrencilerden oluşan katılımcılar üzerinde metaforlar aracılığı ile incelemiştir. Katılımcılar liyakati “yok”, “yalan” gibi metaforlarla sıklıkla tekrar etmiştir. Söz konusu çalışmalar Türkiye'de öğrencilerin yolsuzluk gibi olumsuz bir kavramın fazlalığından, liyakat gibi önemli ve olumlu bir kavramın ise yokluğundan şikâyet ettiğini göstermektedir.

Katılımcıların geliştirdiği metaforlara ilişkin yapılan sınıflandırmada “Yolsuzluğun Gizliliğine İlişkin Metaforlar” kategorisinin 24 frekans değeri ile ikinci sıraya yerleştiği görülmektedir. Yolsuzluklar doğası gereği büyük bir gizlilikle gerçekleştirilen eylemlerdir. Çünkü bu eylemler hemen hemen bütün ülkelerde hem yasal olarak suçtur hem de bu eylemleri gerçekleştirenler toplum tarafından dışlanmaktadır. Bu durum Türkiye'de de bu tür davranışların büyük bir gizlilik içinde yürütülmesine neden olmaktadır. Çalışmaya katılan katılımcıların da bu duruma sıklıkla vurgu yaptığı görülmektedir. Ayrıca yolsuzluğun bu yönüne vurgu yapan katılımcıların yolsuzlukların açığa çıkarılamamasından da yakındığı görülmektedir.

Katılımcıların bazıları ise Türkiye'deki yolsuzluğa ilişkin hem ne zaman nerede ortaya çıkacağı belli olmayan hem de sonuçları net olmayan bir olgu olarak nitelendirecek metaforlar geliştirmişlerdir. Söz konusu metaforların açıklamaları incelendiğinde yine katılımcıların bazılarının Türkiye'de yolsuzlukların cezasız kalabileceğine yönelik düşünceleri açık bir şekilde görülmektedir. Bu kategorideki metaforların bir diğer özelliği ise katılımcıların yolsuzluğu Türkiye'de gördüğü başka problemlerle özdeşleştirmeleridir. Örneğin bazı katılımcıların Türkiye'de yolsuzluğu eğitim metaforu ile eşleştirerek her ikisinin de olumsuzluğunu ortaya koymuştur.

Yolsuzluklar devlete ve topluma ciddi zararlar veren önemli bir problemdir. Bazı öğrenciler de bu duruma dikkat çeken metaforlar geliştirmişlerdir. Bu metaforlar genelde doğaya ve insan sağlığına zarar veren cisimlerdir. Gerçekten yolsuzluklar da hem bireylere hem de devlete ekonomik, sosyal, kültürel, yönetsel vb. birçok alanda ciddi zararlar vermektedir. Bu çalışmanın bu sonucuna benzer şekilde Demirbilek (2021) de kayırmacılığa ilişkin algıları metaforlar aracılığı ile incelediği çalışmada katılımcıların kavramı hastalık, hak yemek gibi olumsuz sonuçlarla özdeşleştirildiğini bildirmiştir.

Daha önce de değinildiği gibi yolsuzluk eylemlerinin hemen hemen hepsi birçok ülkede suç olarak düzenlenmiştir. Türkiye'de de birçok yolsuzluk türü Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak düzenlenerek cezai yaptırımlara tabi tutulmuştur. Bu durum bazı katılımcıların yolsuzluklara ilişkin geliştirdikleri metaforlara da yansımıştır. Öğrenciler yolsuzluğun suç yönüne vurgu yaparak kavramı hırsızlık, soygun gibi olgularla açıklamışlardır. Demirbilek (2021)'de kayırmacılığa ilişkin algıları metaforlar aracılığı ile incelediği çalışmada katılımcıların kavramın hırsızlık sahtekarlık gibi suçlarla özdeşleştirildiğini bildirmiştir.

Az sayıda öğrenci ise Türkiye'de yolsuzluğun yaygın olmadığına inanmaktadır. Bu öğrenciler Türkiye'de yolsuzluk "yoktur" diyerek gözlerindeki olumlu manzarayı ifade etse bile katılımcılardan sadece 8'i böyle düşünmektedir. Son olarak yine az sayıda öğrencinin Türkiye'de yolsuzluğu bir ihtiyaç olarak tanımladığı görülmektedir. Katılımcılar bu metaforlarına gerekçe olarak ise ülke ekonomisinin bozukluğunu göstermektedir. Öğrencilerin yolsuzlukları bir ihtiyaç olarak görmesi ülkemiz açısından oldukça üzücü olsa da yolsuzluklar ve ekonomik zorluklar arasında doğrusal bir bağ olduğu birçok akademik çalışmanın ortak sonucudur (Quah, 2003; Braun ve Di Tella, 2004).

Metaforların dağılımı cinsiyete göre incelendiğinde ise hem erkeklerin hem de kadınların en fazla metafor geliştirdiği kategorinin "Yolsuzluğun Yaygınlığına ve Sürekliliğine İlişkin Metaforlar" kategorisi olduğu görülmektedir. Bu durum hem erkeklerin hem de kadınların Türkiye'de yolsuzluğun yaygın olduğuna dair ortak kanaatte olduğunu göstermektedir.

Çalışma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde SBKY Bölümü öğrencilerinin Türkiye'de yolsuzluğun oldukça yaygın olduğu inancına sahip olduğu ve büyük bir gizlilik içerisinde gerçekleştirilen davranışlar olduğundan ortaya çıkarılmasının zorluğuna vurgu yaptığı görülmektedir. Hatta bazı öğrenciler yolsuzluğu Türkiye'de bir ihtiyaç olarak nitelendirmektedir. Çok az sayıda öğrenci ise Türkiye'de yolsuzluğun çok yaygın olmadığına dair inancı vardır. 119 katılımcıdan sadece 8 tanesi buna ilişkin metafor geliştirerek olumlu bir tablo çizmiştir. Çalışmanın önemli bulgularından biri de öğrencilerin birçoğunun yolsuzlukların devlete ve topluma olan zararlarının farkında olduklarının görülmesidir. Yolsuzlukların kamu kaynaklarından çalınarak ekonomiye zarar verdiği ve toplumsal dayanışmayı aşındırdığı öğrencilerin vurguladığı önemli konulardan biri olmuştur. Bu nedenle yolsuzluk problemine daha fazla yoğunlaşarak, sorunun nedenlerine inilerek bu nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yolsuzlukların normalleşmesini önlemek bu eylemlerin azaltılmasında önemli basamaklardan biri olacaktır. Çalışmanın sonuçları öğrencilerin yolsuzluk eylemlerinden şikâyetçi olduğunu gösterse de yaygınlığından ötürü artık bu eylemleri normal olarak karşılayabildiklerini de göstermektedir. Yolsuzluk sorununun azaltılabilmesi için zihinlerdeki bu düşüncelerin yok edilmesi ve devlet-toplum işbirliği ile kararlı adımların atılması önerilmektedir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Bu araştırmanın hazırlanmasında herhangi bir dış destek alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışma tek yazarlı olup yazarın katkı oranı %100'dur.

Çatışma Beyanı: Bu çalışma tek yazarlı olup çıkar çatışması yoktur.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu araştırmanın her aşamasında "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmanın yazım sürecinde etik kurallarına uygun alıntı yapılmış ve kaynakça oluşturulmuştur. Çalışma intihal denetimine tabi tutulmuştur

Etik Kurul İzni: Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü 25.09.2024 tarihli E-19460208-605-222559 sayılı kararıyla Etik izni alınmıştır.

Kaynakça

- Albayrak, M., & Şahingöz, B., (2021). *The Relationship Between Corruption and Economic Growth in Turkey: ARDL Bounds Test Approach*. 6th International EMI Entrepreneurship & Social Sciences Congress (pp.353-360). Aksaray, Turkey.
- Arıbaş, N. N., Canpolat, Gökçe, E. ve Doğan, M. (2019). Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğrencilerinin Kendi Bölüm Mezunlarına Yönelik Algıları. *Journal of History School*, 43, 1718-1743.
- Başak, C. (2008). Uluslararası Örgütlerin Yolsuzlukla Mücadeledeki Rolü. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(2), 91-114.
- Braun, M. ve Di Tella, R. (2004). Inflation, Inflation Variability, and Corruption. *Economics & Politics*, 16(1), 77-100.
- Buz, F., ve Erul, M. R. (2018). Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeyinin Yolsuzluk Algı Endeksi Üzerindeki Etkisine İlişkin Bir Analiz. *International Journal of Public Finance*, 3(2), 233-248. <https://doi.org/10.30927/ijpf.451502>.
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Kayırmacılık Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 367-381.
- Demirbilek, N. (2023). Öğrencilerin Liyakat Kavramına Bakışı. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13 (1), 1- 13.
- Ehtiyar, V. R., Solmaz, C., ve Üst Can, Ç. (2019). Kadın Akademisyen Olmak: Turizm Alanındaki Kadın Akademisyenlere Yönelik Bir Metafor Çalışması. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(2), 296-318. <https://doi.org/10.24010/soid.600250>.
- Erbuğa, G. S., ve Gürsoy, A. (2023). Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında Gelir Eşitsizliği ve Yolsuzluk Algısı İlişkiseliliği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(4), 3011-3028. <https://doi.org/10.20491/isarder.2023.1763>.
- Ghaniy, N. ve Hastiadi, F.F. (2017). Political, Social and Economic Determinants of Corruption. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(4), 144-149.
- Gibson, C. B. ve Zellmer-Bruhn, M. E. (2001). Metaphors And Meaning: An Intercultural Analysis of The Concept of Teamwork. *Administrative Science Quarterly*, 46(2), 274-303.
- Gömleksiz, M. N. (2013). Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Journal of Turkish Studies*, 8(8), 649-664.
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Teknik-Yaklaşım-Uygulama*. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş., ve Dalgıç, G. (2011). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliğine İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 97-121.

- Ilıman, T., ve Tekeli, R. (2016). Dünya’da ve Türkiye’de Yolsuzluk Algısı. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 62-84.
<https://doi.org/10.30803/adusobed.287988>.
- İşler, K. ve Kutluay Tutar, F. (2019). Yolsuzluk ve Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği. *Atlas International Refereed Journal on Social Sciences*, 5(17), 32-59.
- İşler, K., ve Kutluay Tutar, F. (2020). Yolsuzlukla Mücadele: Seçilmiş Ülke Örnekleri. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 30-41.
- Kılıç, S. (2016). Kooperatiflerde Sık Karşılaşılan Yolsuzluklar, Bunların Başlıca Nedenleri ve Cezaları. *Denetim*, (13), 48-54.
- Knack, S. ve Keefer, P. (1995). Institutions and Economic Performance: CrossCountry Tests Using Alternative Institutional Measures. *Economics and Politics*, 7(3), 207-235.
- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). An Application of Hierarchical Kappa-Type Statistics in The Assessment of Majority Agreement Among Multiple Observers. *Biometrics*, 33(2), 363-374.
- Lino, A.F., Azevedo, R.R., Aquino, A.C.B. ve Steccolini, I. (2022). Fighting or Supporting Corruption? The role of Public Sector Audit Organizations in Brazil. *Critical Perspectives on Accounting*, 83, 1-19.
- Mazigo, D. (2014). Causes of Corruption in Construction Public Procurement in Tanzania: A Case of Manyara Region. A Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements for the Award of Master of Business Administration (Corporate Management) Degree of Mzumbe University.
- Mishra, S. S. (2019). An Exploratory Study on Causes of Corruption and its Effect on Public Service Delivery. *South Asian Journal of Socio-Political Studies*, 20(1), 1-15.
- Owusu, E. K., Chan, P. C. A. ve Shan, M. (2019). Causal Factors of Corruption in Construction Project Management: An Overview. *Sci Eng Ethics*, (25), 1-31.
- Önder, E. ve Tolunay Ateş, O. (2018). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yönetici ve Lidere İlişkin Algılarının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (3), 498-518.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (3rd Ed.), Thousand Oaks, CA: Sage.
- Quah, J. (2004). Democratization and Political Corruption in Philippines and South Korea: A Comparative Analysis *Crime, Law and Social Change*, (42), 61-81.
- Quah, J.S.T. (2003). Causes and Consequences of Corruption in Southeast Asia: A Comparative Analysis of Indonesia, the Philippines and Thailand. *Asian Journal of Public Administration*, 25(2), 235-266.
- Reiter, S.L., ve Steensma, K. H. (2010). Human Development and Foreign Direct Investment in Developing Countries: The Influence of FDI Policy and Corruption. *World Development*, 38(12), 1678-1691.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Skolnik, M. (2021). Corruption and its Impact on Protest Activities in Post-communist Europe. *European Review*, 30(3), 393-407.

- Tanzi, V. (1998). *Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope and Cures*. IMP Working Paper WP/98/63.
- Topal, M. H. ve Keyifli, N. (2016). Yolsuzluk ve Kamu Borçları: OECD Ülkeleri İçin Ampirik Bir Kanıt. *Uluslararası Osmaneli Sosyal Bilimler Kongresi*, 501-512.
- Transparency International (2023). Erişim adresi: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
- Transparency International (2024). Erişim adresi: <https://www.transparency.org/en/>
- Uca, N., Civelek, M. E., ve Çemberci, M. (2019). Yolsuzluk Algısının Gayrisafi Yurt İçi Hasıla Üzerine Etkisinde Lojistik Performans ile Küresel Rekabetin Ara Değişken Rolü: Türkiye Değerlendirmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 10(17), 1229-1261.
- Uroos, A., Shabbir, M. S., Zahid, M. U., Yahya, G. ve Abbasi, B. A. (2021). Economic Analysis of Corruption: Evidence from Pakistan. *Transnational Corporations Review*, 29(9), 46-61.
- Uysal Bayrak, H. (2019). Ebeveynlerin Gözünden Çocuk İstismarı: Metaforik Bir Çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 376-389. <https://doi.org/10.33417/tsh.572236>.
- Yaşar., ve Hızarcı Beşer, B. (2018). AB Üyesi Geçiş Ülkelerinde Yolsuzluk Algısı. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 3(2), 10-20. <https://doi.org/10.24013/jomelips.413550>.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, N., Özer, E. ve Fettahoğlu, R. (2020). Sağlık Yöneticisi Kavramına İlişkin Bir Metafor Analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 115-124.
- Zeyrek, M. (2015). Kamu Çalışanları Açısından Algılanan Yolsuzluk İle İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki. (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray: Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Zheng, H. B. ve Song, W. J. (2010). Metaphor Analysis in the Educational Discourse: A Critical Review. *Online Submission*, 8(9), 42-49.